

Ik wacht hier

ELSE BOER

IK WACHT HIER

2021 Prometheus Amsterdam

© 2021 Else Boer

Omslagontwerp Jan van Zomeren

Foto omslag Maria Yakimova/Trevillion Images

Foto auteur Bob Bronshoff

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 4348 0

‘If I could have a second skin, I’d probably dress up in you.’

Belle & Sebastian, ‘Dress Up in You’

EEN

Het gebouw ziet er niet uit zoals ik me had voorgesteld. Ik dacht aan Amerikaanse series: een groot, betonnen blok, muren met prikkeldraad en wachttorens. Achter de stalen deuren zouden meiden zitten met ingevallen wangen en donkere kringen onder hun ogen, die drugs verstopten in hun bh als ze daar de kans voor kregen. Het is een beeld dat nergens op slaat, dat weet ik ook wel. Maar ik realiseer me pas hoe knullig mijn idee over de gevangenis is, wanneer ik uit het busje stap.

De jeugdinstelling lijkt op een oud landhuis. Het grind knerpt onder mijn voeten, terwijl een hand op mijn rug me richting de ingang duwt. Ik zie een hek, maar met een hoogte van een meter vijftig gaat het niemand binnen houden. De hoofdingang heeft een grote houten deur, met verschillende kleuren glas in lood. Om bij de deur te komen moeten we een bordes op lopen. Het ziet er allemaal heel vriendelijk uit.

De politieagente drukt op een bel, er klinkt een lage zoemtoon. De grote voordeur klikt automatisch open. Ik voel een hand op mijn schouder en word weer meegenomen, nu een hoge en lichte hal in. Er hangen schilderijen aan de muren – replica's van Van Gogh en Monet. Mijn moeder zal het mooi vinden.

'Zijn hier de bezoekersruimtes?' vraag ik. Mijn stem klinkt schor. Ik heb vandaag alleen nog maar gehuild, niet gepraat. De agente haalt haar schouders op.

We lopen door een detectiepoortje en staan dan voor een witte deur. De agente houdt een pasje tegen de muur en ook deze deur zwaait automatisch open. De klik achter ons klinkt hard en zwaar. Ik slik een brok in mijn keel weg. Nu ben ik opgesloten.

Officieel heet het geen opsluiten, maar in bewaring stellen. Er is nog niks bewezen.

Hier, achter de detectiepoortjes, ontbreekt de luxe van zojuist. In deze gang hangen geen schilderijen, ik zie alleen een rij met dezelfde witte deuren. De muren zijn geel geschilderd, een zacht ziekenhuisgeel.

Een kleine blonde vrouw wacht ons op in de gang. Ze heeft geen uniform aan, maar een blazer en een spijkerbroek.

‘Jij moet Erin Harbers zijn,’ zegt ze, en ze lacht breed. Haar lach laat haar gezicht nog bollier lijken, een bol hoofd op een plek vol strakke lijnen. ‘Ik ben Eline. Jouw kamer wordt nummer elf.’

Het valt me op dat ze kamer zegt, geen cel. De vloer piept onder mijn slippers terwijl we naar een van de witte deuren toe lopen. Hij lijkt me van massief staal. Er zit een klein raam in, met een luikje dat alleen aan de buitenkant gesloten kan worden. Dat maakt me nerveus – niet de zware deur die ik niet zelf kan openen, maar het raampje. Ik heb de neiging om weg te rennen voor ik de kamer in stap, maar waar zou ik in vredesnaam naartoe moeten?

Eline houdt de deur open en gebaart naar binnen. In de kamer staan een bed, een bureau, een stoel en een kast.

‘Je kan hier je spullen uitpakken.’

Ik knik. Mijn moeder heeft me vanochtend een weekendtas meegegeven. Het boevenpakje dat ik me had ingebeeld blijkt niet te bestaan, ik mag mijn eigen kleren aantrekken.

‘Goed,’ zegt de agente, ‘dan laat ik jullie alleen.’

Eline staat nog in de deuropening. ‘Over een halfuurtje kom ik je halen, dan doen we een rondleiding.’

Ze klinkt vrolijk. Haar glimlach heeft iets verbetens – ik en de andere meiden die hier zitten deugen niet, maar zij zal ons op het juiste pad brengen.

‘Oké,’ zeg ik. En: ‘Bedankt.’ Ik kan me hier maar beter goed gedragen.

Eline draait zich om en de deur gaat dicht. Ik zet mijn week-
endtas op het bed.

Aan de manier waarop mijn tas is ingepakt, kan ik zien hoe
panisch Jeanne is geweest. Alles ligt door elkaar. Ze heeft zeven
shirts gepakt en een broek. Een jurkje, laarzen. Ik doorzoek de tas.
Geen tandenborstel. Misschien kan ik die hier ergens krijgen.
Ruilen voor sigaretten, denk ik, en ik moet ondanks alles glimla-
chen.

De kamer is klein, maar om eerlijk te zijn valt de ruimte me
mee. Geen brits, geen celgenoten, geen tralies. Het is zelfs groter
dan mijn kamer in de caravan. Alleen, ook hier, dat misselijkma-
kende geel. En natuurlijk dat raampje in de deur, waar ik telkens
even naar moet kijken om er zeker van te zijn dat er niemand
staat.

Na vijf minuten ligt alles op zijn plek. Ik heb maar één plank
gevuld met wat ik bij me heb. Nu begint het grote wachten – op
Eline voor de rondleiding, op mijn proces. Op Alice.

Ook in de muur zit een raam. Ik ga achter het bureautje zitten
dat ervoor is geplaatst. Op het raam zitten flinke grendels met
sloten erop. Ik trek aan een handvat, maar het geeft niet mee.

Nu ik niets te doen heb, komen de tranen weer. Ik wist niet dat
ik zoveel kon huilen, maar zojuist heeft iemand mijn celdeur ach-
ter me dichtgedaan – als er iets dramatisch is dan is dat het wel.

Mijn kamer kijkt uit op een grijze binnenplaats met een pick-
nicktafel en een volleybalnet. Ik zie nu wat de vooringang aan
mijn zicht onttrok: een gigantische betonnen doos met een paar
ramen. De grijze gevangenis bestaat dus toch. Het zal de jongens-
afdeling zijn. Achter het gebouw kan ik de boomtoppen zien, die
zich uitstrekken over de omgeving. Het is een eindeloze rij van
groen. Ik trek weer aan de handvatten op het raam. Natuurlijk
gebeurt er niks.

Ik heb nog niemand mogen bellen, en ik heb geen idee wanneer
dat mag. Maar ik moet Alice zo snel mogelijk spreken.

Logisch nadenken. Ze zal gehoord hebben dat ze geslaagd is. Misschien is ze bij mij langsgefietst. Ik was niet thuis, maar ze heeft geen reden om te denken dat ik ben opgepakt. Als ze dat eenmaal gehoord heeft, zal ze contact opnemen, ben ik hier zo weer weg.

Die gedachte stelt me enigszins gerust.

Om mezelf af te leiden inspecteer ik de muren van mijn cel. Misschien heeft iemand een boodschap achtergelaten: rijtjes met inkervingen, schunnige teksten, een onschuldig 'ik was hier'. De kast zit aan de muur geschroefd, die krijg ik niet van zijn plek. De binnenkanten van de kastdeuren zijn schoon. Ook op de muren bij het bed staat niets geschreven. Alleen onder het bureau ontdek ik een vlek. Waarschijnlijk heeft iemand hier ooit kauwgom geplakt. Het is netjes weggeboend, er zit alleen een kleine verkleuring in het hout. Ik ga met mijn vingers over het oppervlak. Ik ben niet de eerste. Ooit was hier een ander meisje opgesloten.

Gisteren, toen de deurbel ging, dacht ik dat het Alice zou zijn. Ze had niets van zich laten horen, ik lag al een week lang op de bank Cartoon Network te kijken.

Terwijl ik naar de deur liep, bedacht ik wat ik zou zeggen. Alice kwam bijna nooit bij mij, ik ging meestal naar haar. Maar nu zou ze aan de deur staan en sorry zeggen. Of: ik heb je gemist.

Ik deed de deur open en keek in de ogen van een man.

Natuurlijk was het Alice niet. Alice zat bij haar eigen telefoon op haar examenuitslag te wachten.

'Erin Harbers?' vroeg de man aan de deur. Ik herkende hem: het was de rechercheur die ik al eerder had gezien, toen op tv een oproep werd gedaan om je als getuige te melden. Geurt heette hij, Geurt of Geert. Naast hem stonden twee agenten.

'Dat ben ik,' zei ik.

'U staat onder arrest.'

'Sorry?'

‘U staat onder arrest.’ Hij herhaalde het, deze keer met meer nadruk. Er werd nog meer tegen me gezegd, over de aanklacht, over mijn rechten en plichten, maar ik vond het moeilijk om helder te denken. De politieagent klikte mijn polsen achter mijn rug in de handboeien. Op de achtergrond hoorde ik Johnny Bravo uit de tv: ‘This body is known as a lethal love weapon.’

‘Ik kan niet mee.’ Mijn stem klonk hoog. ‘Mijn moeder is niet thuis.’

‘We stellen je moeder op de hoogte,’ zei de agent. Hij klonk vriendelijker dan de rechercheur. Daarna duwde hij me zacht richting het politiebusje. Aan het einde van het pad zag ik de buurman staan. Dit nieuws zou als een lopend vuurtje rondgaan.

‘Wacht.’ Ik stopte met lopen. De agenten keken gespannen naar me, alsof dit het moment was waarop ze wachtten: het moment waarop ik zou gaan schreeuwen en gillen, rennen misschien – maar toen dacht ik nog dat ik binnen een paar uur weer thuis zou zijn. Dit overkwam me niet, niet écht.

Ik zei: ‘De televisie staat nog aan.’

Ik hoor gerommel aan het slot.

‘Ligt alles op z’n plek?’ vraagt Eline als ze binnenkomt.

‘Ja hoor.’

‘Mooi. Dit ziet er allemaal netjes uit.’ Ze glimlacht weer, die bolle lach, en ik dwing mezelf om terug te lachen.

De rondleiding is kort. Ondanks de grootte van het gebouw is de vrouwenvleugel maar klein. Er zijn acht andere meiden die in de instelling verblijven. We worden allemaal verdacht van ernstige misdrijven, anders zouden we hier niet zijn, maar Eline vertelt daar verder niks over. In mijn hoofd maak ik een lijst met dingen die me waarschijnlijk lijken: drugshandel, inbraak, geweldsdelicten. Moord.

Aan het eind van de gang, voorbij mijn kamer, is een ruime hal. Er staan twee banken voor een tv en er is een tennistafel.

‘Dit is de woonkamer,’ zegt Eline. ‘Hier brengen we samen de avonden door. We doen spelletjes of een groepsactiviteit. Sommige meiden maken nog wat huiswerk af.’

‘Ik heb net examen gedaan.’ Ik hoor hier niet, wil ik er bijna achteraan zeggen.

‘Je bent nooit te oud om te leren,’ zegt Eline, iets wat zo versleten klinkt dat zelfs zij er niet bij kan lachen.

De volgende deur is de keuken. ‘Kookdienst heb je één keer in de week. Je kookt voor de rest van de groep en zorgt ervoor dat alles weer netjes is.’

Ze laat me de buitenruimte zien, de ruimte waar ik uitzicht op heb. Er staan drie meiden te roken. Hun blik glijdt van mijn gezicht naar mijn schoenen en terug. Geen van hen lacht.

Hun uitdrukking maakt me nerveus. Misschien zien zij ook direct dat ik hier niet hoor.

Alice is goed met nieuwe mensen. Ik ga iets rechter op staan, probeer haar houding aan te nemen. Ik haal een hand door mijn haar en kijk de meiden één voor één aan. Ik kijk pas weg als Eline gebaart dat ik door moet lopen.

In de middag word ik naar een ruimte gestuurd die de ‘gespreksruimte’ heet. Er staat een bank met daartegenover twee stoelen. In de hoek een nepplant, aan de muur twee lelijke abstracte schilderijen, misschien om te laten zien hoe goed de creatieve therapie hier werkt.

Ik trek mijn voeten onder me op een van de stoelen. Het duurt even voor Jeanne binnenkomt. Haar ogen zijn rood en een spierkje bij haar mondhoek trilt. Ze snuift wanneer ze me omhelst.

‘Dag mam,’ zeg ik.

‘Ik heb zoveel mogelijk ingepakt,’ zegt ze, terwijl ze op de andere stoel gaat zitten.

‘Dank je.’

Ze leunt naar voren. ‘Je komt hier wel weer uit, lieverd. Het is

allemaal een misverstand. Het is vast snel opgelost. Ze moeten toch weten dat ze de verkeerde hebben.'

Ze knippert snel met haar ogen, praat meer tegen zichzelf dan tegen mij. Ik pak haar hand vast.

'Je hebt gelijk,' zeg ik. 'Het komt vast goed.'

Mijn moeder zucht en leunt achterover. 'Ja hè?'

'Hoe voel je je?' vraag ik.

'Ik heb niet al te best geslapen.' Ze glimlacht naar me en brengt haar hand naar haar voorhoofd. 'Jij?'

'Ik ook niet,' zeg ik.

We zitten zwijgend tegenover elkaar. Ik voel pijn in mijn maag nu ik haar zo zie. Ik had eerlijk gezegd nog niet over Jeanne nagedacht, alleen, huilend in de caravan.

'Wil je koffie?' Ik heb geen idee of ik dat mag aanbieden, de deur van de gespreksruimte is waarschijnlijk op slot gedraaid.

'Nee, dank je,' zegt ze. Ze kijkt om zich heen. 'Het is een mooi gebouw. Een oud sanatorium, las ik in de hal.'

We praten over de instelling. Ik moet een opleiding volgen, een dagbesteding.

'Misschien hebben ze houtbewerking,' zeg ik. 'Iets met een hamer en een zaag. Iets waar ik een schedel mee kan inslaan.'

'Niet grappig,' antwoordt Jeanne, maar ik zie haar mondhoeven trekken.

'We moeten om de beurt koken. Misschien leer ik nieuwe recepten, dan kan ik die straks thuis voor je maken.'

Jeanne reageert niet. 'Ik heb net een gesprek gehad met de vrouw die je gaat begeleiden. Ze zeggen dat contact met thuis heel belangrijk is, en dat ik vaak op bezoek moet komen.' Ze pakt een notitieboekje uit haar tas en schrijft iets op. 'Ik moet je vader nog bellen.'

'Moet hij ook langskomen?'

Jeanne knikt. 'Eline zegt dat het belangrijk is. Voor je ontwikkeling en om terugval te voorkomen.'

Ik zucht.

‘Maar het zal niet lang hoeven, want ze zullen vast snel ontdekken dat je onschuldig bent.’ Ze kijkt me aandachtig aan. Ik schrik van haar blik. Het is geen opmerking, maar een vraag. Ik kijk weg om mijn opkomende tranen niet te laten zien.

‘Natuurlijk,’ zeg ik, en dan: ‘Heb je Alice nog gesproken?’

‘Nog niet,’ zegt mijn moeder. ‘Je bent trouwens geslaagd.’

Voor ze weggaat, omhelst ze me stevig. Ik ruik haar parfum, Calvin Klein Obsession. Ik druk mijn neus in haar blonde haar.

‘Er is nu een vóór en een na,’ zegt ze zacht.

Ik knik, al wil ik ook vertellen dat het onzin is. Die voor en na zijn allang geweest.

TWEE

Aan de bosrijke weggetjes leek geen einde te komen. Sinds we van de snelweg af reden bestond mijn uitzicht uit groen.

‘Prachtig hè?’ vroeg Jeanne.

Ik haalde mijn schouders op en liet mijn hoofd tegen het auto-raam rusten. Een boom was een boom, of die nou op de Kop van Zuid stond of op de Veluwe.

‘De lucht is hier zoveel beter,’ zei mijn moeder. ‘Je zult het zien, we gaan ons hier heel fijn voelen.’

Haar stem klonk hoog, alsof iemand al haar adem uit haar perste. Zo praatte ze al een paar dagen. De verhuizing was iets positiefs: een nieuw begin, in een nieuwe, schonere omgeving. Zo moest ik het vooral zien. Niet dat we weglieden van Rick.

Op mijn moeders wangen zat rouge, haar wimpers waren gekruld. Ze had zich opgedoofd voor de gelegenheid. ‘Je kan maar één keer een eerste indruk maken,’ zei ze, toen ik ernaar vroeg.

Aan het einde van het bosweggetje dook ineens een woonwijk op. Grote huizen, die ver uit elkaar geplaatst waren, met tuinen vol barbecues en vijvers.

Jeanne draaide een inrit in en stond stil voor een hek. ‘Hier moet het zijn.’

‘Zal ik aanbellen?’

Ze knikte en ik stapte uit de auto. Mijn benen waren stijf, al hadden we maar een paar uur gereden. Ik drukte op een bel. Nog voor ik iets gezegd had, ging het hek open. Ik gebarde naar Jeanne en ze reed naar binnen, terwijl ik achter de aanhanger aan liep. We hadden hem afgedekt met oranje zeil, dat flapperde tijdens het rijden en steeds losser was gaan zitten.

Ze parkeerde de auto voor een groot huis. Nog voor ze was uitgestapt kwam de eigenaar al naar buiten. Het was een oudere man met grijze bakkebaarden. Jeanne zat even aan haar haar.

‘Jullie moeten Jeanne en Erin zijn,’ zei hij. ‘Loop maar mee.’

We volgden hem de tuin in. Hij stelde zich voor als meneer Kuiper. Mevrouw Kuiper lag op bed, vanwege haar zwakke rug, dus als we iets nodig hadden konden we bij hem terecht.

‘Het huisje heeft een eigen oprit, voor de privacy. Dat is ook wat makkelijker met de spullen.’ Hij gebaarde naar de aanhanger.

Tussen de bomen, ver van het huis, stond een stacaravan. De caravan was donkerbruin met groene luikjes. Er stonden bloembakken bij de ramen, ervoor houten tuinmeubilair met een parasol. Iets verderop stond een kleine schommel.

‘Kijk nou, wat idyllisch,’ zei Jeanne en ze klapte in haar handen. Pas toen ze haar wenkbrouwen nadrukkelijk optrok, kon ik het opbrengen om te glimlachen. Het huis in Rotterdam was ook niet gigantisch, maar ik had er een eigen kamer en een bushalte voor de deur. Hier zouden we samen zijn, Jeanne en ik, op 40 vierkante meter.

‘Ik hoor de vógels hier gewoon,’ zei mijn moeder. ‘Die hoorde ik in de stad nou nooit.’

Vanbinnen leek de caravan nog het meeste op een Duits vakantiehuisje – een bankje aan een houten eettafel, geblokte gordijnen bij de ramen en donkerrode kussentjes op een leren bank. Maar de stacaravan had wel twee slaapkamers, al waren die niet groot.

De man gaf ons de sleutels en instructies: niets verven zonder toestemming, de eigen oprit gebruiken, vuilnis werd op maandag opgehaald. Toen hij wegliep, stapte Jeanne naar de slaapkamerdeuren, die allebei op de woonkamer uitkwamen.

‘Welke wil jij?’ Ze omhelsde me. ‘Uitzicht op bos of op bos?’ Ze lachte, en even leek ze echt gelukkig.

‘Doe mij de kleinste kamer maar,’ zei ik.

‘Doe niet zo gek,’ zei ze, ‘je bent een puber, je hebt ruimte nodig. Je eigen plek.’

Ik lachte nu ook.

‘Goed, misschien niet veel ruimte,’ zei Jeanne. ‘Maar we hebben wel veel buitenruimte. Dat is ook goed voor kinderen, buitenspelen. Dat is beter voor je ogen.’

‘Mam, ik ben zeventien.’

Ze drukte een kus op mijn voorhoofd. ‘Zullen we de spullen pakken?’

De dagen daarna waren we bezig met het uitpakken van de aanhanger. Het was een taak die we in een middag hadden kunnen doen, maar we wisten het uit te smeren over drie dagen. De eerste dagen van mijn zomervakantie bestonden uit kartonnen dozen naar binnen sjouwen, de inhoud uitgebreid bespreken en dan zo goed mogelijk wegzetten in de krappe kastjes van de caravan. Na elke doos dronken we koffie in de tuin, terwijl Jeanne zich bleef verbazen over de vogels, de insecten, al het groen.

Het was niet ongezellig. Jeanne had gelijk. Het wás een idyllisch huisje, helemaal nu de zon scheen en we een bos als tuin bleken te hebben. Misschien had ze ook wel gelijk over de rest: misschien was dit inderdaad een nieuw begin, een uitstekende beslissing. Ze was zo vrolijk dat ik er ook in begon te geloven. Het enige wat het sprookje verstoorde waren de kappen van de huizen die we over de bomen konden zien. Normale huizen, waar normale gezinnen woonden. Op goede dagen vond ik ze allemaal kleinburgerlijk en bekrompen. Op slechte dagen was ik jaloers.

Toen de aanhanger leeg was kwam Rick hem ophalen. Hij wilde me nog even spreken, zei hij, en we sleepten de tuinstoelen een klein stukje van de caravan af, zodat mijn moeder ons niet kon horen. Het was een bewolkte dag, maar ik liep nog steeds in het t-shirt en de korte broek waarin ik was verhuisd. Ik vroeg me af of dat hem was opgevallen.